

DAİN-İ MÜRTEHİN KAYDI (LOSS PAYABLE CLAUSE) HAKKINDA

- HUKUK BÜLTENİ -

BÜLTEN TARİHİ: 28.06.2018

Kelime anlamı olarak dain alacaklı, mürtehin ise rehinli demektir. **Sigorta poliçeleri** kapsamında sigorta konusu hasar ortaya çıktığında (riziko gerçekleştiğinde) kural olarak ödemenin sigorta ettirene ödeme yapılması gerekmektedir. Ancak, poliçede lehtar veya **dain-i mürtehin** sıfatıyla başka bir kişi gösterilmişse, tazminat artık bu kişiye ödenmelidir.

Sigorta ile güvence altına alınan riziko gerçekleşir ise, rehin hakkı sahibinin açık muvafakati olmadan sigorta ettirene ödeme yapılmaması gerekmektedir. Uygulamada riziko nedeniyle ödeme yapılmaması halinde açılacak davalarda **dain-i mürtehin**den onay/muvafakat alınması gerektiği belirtilmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun E: 2010/17-307 K: 2010/357 T: 30.06.2010 sayılı kararında da belirtildiği üzere; *“Bu durumda, mahkemece yapılacak iş; dain ve mürtehin sıfatı olan bankanın davanın açılmasına muvafakati olup olmadığı araştırılmalı, bankanın muvafakati sağlandığı takdirde yargılamaya devam edilerek dava sonuçlandırılmalı, aksi halde; davanın aktif husumet ehliyeti yokluğundan reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.”* Bu karardan da da anlaşılabacağı üzere poliçe üzerinde **dain ve mürtehin** olarak gösterilen kişi **sigorta tazminatı** açısından öncelikli olarak lehtar konumundadır.

Rehne konu edilmiş taşınmazlar açısından rehin alacaklılarının sigorta üzerinde öncelik hakları olduğu Türk Medeni Kanunu’nun 879. maddesinde açık bir şekilde düzenlenmiştir. İlgili madde şu şekildedir: *“Muaccel olan sigorta tazminatı, malike ancak bütünü rehinli alacaklıların rızasıyla ödenebilir.”* Ancak taşınır rehninde bu yönde açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle taşınmaz üzerinde kurulan rehin (**ipotek**) söz konusu olan hallerde ayrıca **dain-i mürtehin şerhinin** bulunmasının zorunlu olmadığı, kanun gereği rehinli alacaklının önceliği bulunduğu söylenebilir.

Taşınır rehni açısından ise kanunda böyle bir açıklık yoktur. Bu bağlamda motorlu taşıtlar için yaptırılan **kasko sigortasında** araç üzerinde rehinli alacaklı olan kişilerin, ayrıca kasko poliçesinde **dain-i mürtehin** olarak belirtilmemesi halinde, sigorta şirketinin rehin alacaklısına ödeme yükümlülüğü oluşmayacağı söylenebilir.

Sigorta tazminatının ödenmemesi nedeniyle açılacak davalarda, **dain-i mürtehin**den alınacak muvafakatin açık olması aranmaktadır. Bu noktada Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin E. 2014/21697, K. 2015/2368 ve T. 9.2.2015 sayılı kararında belirtildiği üzere; *“...rehin hakkı sahibinin davaya kayıtsız şartsız muvafakat etmemesi halinde sigorta ettirenin aktif dava ehliyetinin bulunmadığı kabul edilmekte, açılan kasko tazminat davaları davacının aktif dava*

ehliyetinin yokluğundan red edilmektedir. Eldeki davada da rehin hakkı sahibi ... sigorta tazminatının kendisine ödenmesini talep etmiş olup bu halde davacı sigorta ettirenin aktif dava ehliyeti bulunmadığından davacının davasının bu yönden reddi gerekmektedir.”

Davalarda, sigorta poliçeleri kapsamında **dain-i mürtehin** gözüken kişilere, sigorta şirketlerinin poliçedeki **dain-i mürtehin** şerhini bildirmesi ile mahkeme tarafından dain-i mürhenine davaya muvafakatinin olup olmadığı sorulmaktadır. **Dain-i mürtehin** tarafından ise “*rehin alacaklısı sıfatı saklı kalmak kaydıyla*” davaya muvafakat edildiği şeklinde beyanlarda bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin kararında belirtildiği üzere davaya kayıtsız şartsız muvafakat edilmesi gerekliliği karşısında rehin hakkının saklı kalması şeklindeki muvafakatin geçersiz bir muvafakat olduğu düşünülebilir. Ancak yargı uygulamasında bu şekilde verilen muvafakatin geçerli bir muvafakat olduğu kabul edilmektedir. Zira burada rehin alacaklısı davaya muvafakat etmektedir, ancak dava sonunda sigortalının tazminata hak kazanması halinde ödemenin öncelikle kendisine yapılmasını talep etmektedir. Yani ileri sürülen şart davanın devamına ilişkin değil; dava sonunda hükmedilecek tazminata ilişkindir.

Son olarak, **dain-i mürtehinin**, sigortalı ile arasındaki temel ilişkiden kaynaklanan bir alacağı olmaması halinde **dain-i mürtehin** sıfatı nedeniyle kendisine ödeme yapılması gerekip gerekmeyeceği sorunu gündeme gelebilir. Uygulamada çok defa bankaların verdikleri taşıt kredileri kapsamında taşıtların kasko poliçelerine **dain-i mürtehin** olarak kendilerini şerh ettirdikleri, borç ödeme sigortasında kredi kartı veren bankanın bu poliçede **dain-i mürtehin** olarak yer aldığı gözükmemektedir. Bu gibi hallerde rizikonun gerçekleşmesi sonrasında sigorta şirketinin tazminatı ödemeye yanaşmaması ve bu nedenle yargı yoluna başvurulması halinde, dava süresince kredi kartı hesap ekstresi borcunun doğrudan kredi kartı müşterisi (sigortalı) tarafından ödenmesi veya taşıt kredilerinde kredi borçlusunun taksitleri ödemesi söz konusu olabilir.

Riziko gerçekleştikten sonra, teminat altına alınmış olan borç ödenmiş ise **dain-i mürtehin** olan bankanın rehin ile teminat altına alınan herhangi bir alacağı kalmayacağından, bu aşamadan sonra ödemenin sigortalıya yapılması gerekecektir. Hal böyle iken; bankaya ödeme yapılması veya bankanın **dain-i mürtehin** sıfatı nedeniyle ödemenin kendisine yapılmasını talep etmesi halinde yapılacak ödeme mükerrer ödeme olacağından, banka sebepsiz zenginleşmiş olacak, sigortalının yapılan mükerrer ödemeni iadesini talep etme hakkı ortaya çıkacaktır.

Saygılarımızla

Forensis Hukuk Bürosu

Not: Bültenimizde yer verilen açıklamalar, ilgili mevzuat çerçevesinde konuyu genel hatlarıyla ele alır tarzda hazırlanmıştır. Size özel detaylı bilgi için Büromuzla bağlantıya geçmenizi tavsiye ederiz.